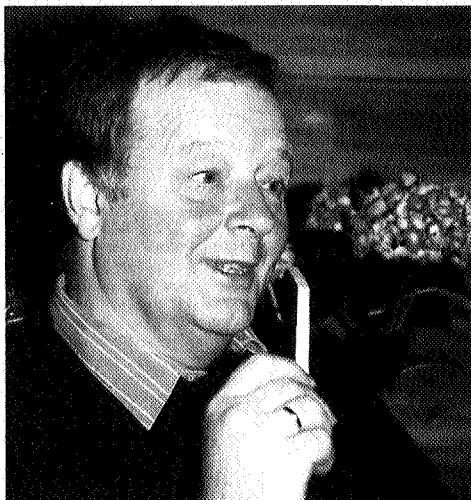

BERT VAN KOOTEN

GEURADVISEUR

Bert van Kooten

FOTO: JAN ABRAHAMSE

In Noordsche Schut Hoo-geveen is Tokos gevestigd, een eenmansbedrijfje van Bert van Kooten die zich heeft toegelegd op het maken van geuren en parfums. Deze geuren worden industrieel gebruikt en toegepast in de wereld van de cosmetica

Jan Abrahamse

In Nederland zijn zo'n 5 parfumbabrieken, die werken met parfumeurs, die nieuwe geuren en parfums ontwikkelen. Daarvoor hebben ze de beschikking over een laboratorium met de benodigde apparatuur en de grondstoffen. De heer Bert van Kooten werkt meer als geuradviseur. Hij maakt ook parfums, is niet zo goed geschoold in dit speciale vak als de beroepsparfumeurs, maar houdt altijd de markt en de prijs in de gaten bij het ontwikkelen van een geur. Van Kooten werkt voor de industrie en niet altijd voor de cosmetica-industrie.

Van Kooten: 'Een recent voorbeeld is het volgende: een multinational wilde een nieuw produkt op de markt brengen en daar zat een oplosmiddel in dat volgens hen onschadelijk was, maar het rook ontzettend vies. Een ander chemisch

bedrijf in Duitsland, met een vestiging in Nederland, had een soortgelijk geurprobleem met een houtkonserveringslak. In beide gevallen heb ik een suggestie gedaan.'

Geur is in positieve of negatieve manier iets wat verdampt, anders zou je het niet ruiken. Zo ook een parfum. Als je een geur koppelt aan alcohol of benzine dan verdampt het parfum sneller. Je hebt met benzine het nadeel dat je de stank van benzine ruikt. In derde-wereldlanden hebben ze vaak een inferieure alcohol die een eigen geur heeft en dan kan je er een parfumconcentraat aan toe voegen, maar het wordt nooit meer een leuk parfum, aldus Van Kooten.

Geur is dus altijd vluchtig. De vluchtigheid hangt van de stof af. De parfumeur pakt een groot aantal bestanddelen die allemaal een andere

verdampingssnelheid hebben en die lijmt ie als het ware aan elkaar, bv. citroenolie, lavendelolie en sinaasappelolie. Die hebben allemaal een andere geur en een andere verdampingssnelheid. Als die grondstoffen slecht gekombineerd worden, dan ruikt men eerst citroen dan sinaasappel en tenslotte lavendel. Als je ze parfumistisch gesproken goed combineert dan ruikt je één geur en dat is een mengeling van die drie. Dan praat men over een eenvoudige geur. De meeste zijn veel ingewikkelder en bestaan uit tientallen mengsels. Op verzoek laat Van Kooten een voorbeeld zien van een parfum dat hij gemaakt heeft voor een Zweeds bedrijf dat de geur in een aftershave wil gebruiken. De formule van de stof is bij Van Kooten opgeslagen in de computer onder een bepaalde naam. Deze formule laat

een indrukwekkend aantal namen zien, maar de hoeveelheden zijn wijselijk weggelaten. Er zit citroen, lavendel, bergamot, peper en een aantal stoffen met een chemische naam in. In totaal zo'n 30 grondstoffen. Dit is volgens Van Kooten een niet erg ingewikkeld parfum. *'De man in Zweden heeft mij de gegevens verstrekt van wat hij wilde en ook gezegd wat de prijs mag zijn en hoe uiteindelijk zijn aftershave moet ruiken.'* Bescheiden zegt Van Kooten: *'Nou dan doe ik een aantal geurstoffen bij elkaar en probeer het parfum te verkopen of soms ook de formule. Ik ben een beetje een kunstenaar, maar wel één die de kosten in de gaten moet houden. Iets maken van f 800,- per kilo is geen probleem, maar de Zweed wilde niet meer betalen dan f 200,- per kilo. In deze formule zit ook rozenolie, maar dat is niet de echte, want die kost f 12.000,- per kilo.'*

Natuurlijke grondstoffen

De prijs van natuurlijke grondstoffen wordt vastgesteld op de wereldmarkt en hangt samen met de zeldzaamheid en de wijze van winnen. De natuurlijke grondstoffen komen uit hout of bloemen bv. citroenolie uit de schillen van citroen. Een groot bestanddeel van citroenolie heet citral. Dat citral is ook via de reageerbuis te maken, te synthetiseren, en dat is gelijkwaardig aan het natuurlijk citral. Van Kooten spreekt in zo'n geval over een natuur-identiek produkt.

Amber

Daarnaast zijn er nog een paar heel bijzondere produkten zoals amber. *'Hoe het precies ontstaat is niet helemaal bekend'*, zegt Van Kooten, *'maar het verhaal wil dat als een polvis een inwendige verwonding heeft, er zich een soort coating over die wond vormt. Als de wond genezen is, spuugt de polvis die coating uit en dat spoelt dan aan op de kusten van enkele landen. Dat is amber en heeft een hele zware geur, zodat het parfum heel lang blijft ruiken. Je vindt dat in hele dure parfums.'*

Opbouw van een parfum

Iedere geur is opgebouwd uit een aantal geurstoffen. In het geval van rozenolie zijn die stoffen lang niet allemaal bekend. Een parfum kan men vergelijken met een tomatensoep. Bij die soep moet men niet het zout apart proeven en ook niet de peper en de tomaten maar de combinatie van deze stoffen, waarvan de drager in dit geval water is. Als men tien verschillende mensen evenveel zout, peper en tomaten geeft, krijg je ook tien verschillende tomatensoepen. In de parfumerie is het zo dat de ene grondstof veel langer blijft geuren dan de andere. Van

Kooten: *'Bij een parfum krijg je dan ook eerst een aanloop, de beginnoot heet dat, dan krijg je een piek, de topnoot en tenslotte de eindnoot. De parfumeur zal in die eindnoot iets aan dat parfum toevoegen dat het parfum langer blijft geuren. Als de topnoot bestaat uit frisse vluchtige geuren dan spreekt het publiek van een fris parfum, als de eindnoot sterk onderlijnd is met zware geuren dan spreekt de volksmond over een zwoel parfum.'*

De topnoot bepaalt het parfum. Wasbenzine ruik je eerder dan vieze sokken in het begin, maar na 4 dagen is de benzine vervlogen maar de sokken ruik je nog. In de eindnoot gebruikt men reukstoffen die langzaam verdampen, in de topnoot treft men de combinatie van reukstoffen die het karakter van het parfum willen aangeven.

Geurproeven

Geuren kunnen ook zeer suggestief zijn. Zo heeft Van Kooten in Amerika meegemaakt dat bekende parfumeurs een test moesten doen om geuren te herkennen. Daar zaten ook hele gewone bij zoals benzine. De uitslag is niet meegedeeld omdat er niets van klopte. Een ander voorbeeld dichter bij huis. *'Een kennis vroeg me een parfum te maken. Voor de distributie daarvan waren twintig dames ingehuurd die langs de verkooppunten gingen. De vrouwen moesten de parfums vooraf testen. Alle vrouwen kregen 4 parfums verpakt in apothekersflesjes en na verloop van tijd zeiden ze allemaal dat er geen goed parfum bij zat. Mijn kennis heeft op mijn verzoek toen gevraagd welk parfum zij lekker vonden, want dan had ik een aanknopingspunt voor een nieuw parfum. Dat bleek Ypsilon te zijn van Yves Saint Laurent. Ik heb toen drie nieuwe parfums gemaakt en in de flesjes gedaan en ook het parfum van Yves Saint Laurent. Het resultaat was hetzelfde, alle parfums deugden niet. De verpakking in een mooi flesje speelt dus een belangrijke rol.'*

Klimop

Op de vraag of er ook in Noord-Nederland planten voor de parfumerie-industrie verbouwd kunnen worden, antwoordt Van Kooten terwijl hij in zijn tuin een blad van een klimop plukt: *'Somige grondstoffen zouden ook in Noord-Nederland kunnen worden verbouwd. Boeren zouden een speciaal soort gewas kunnen verbouwen uitsluitend voor de (geur)olie. Bijvoorbeeld een speciale variëteit van deze klimop. Deze zou gedestilleerd moeten worden om de olie-opbrengst te bepalen en vervolgens moet je bekijken of zo'n nieuwe geurolie verkoopbaar is. In samenwerking met Wageningen en boeren in Noord-Nederland zou ik best zo iets nader willen onderzoeken. Wellicht zouden er dan over 10 jaar velden met van die geurige klimop in Noord-Nederland zijn, uitsluitend voor de par-*

fumindustrie. Een goed voorbeeld hiervan is de lavendel in Zuid-Frankrijk en op Tasmanië. Een boer in Tasmanië heeft daar 15 jaar geleden de verbouw van lavendel opgestart nadat hij dit in Frankrijk had gezien. Deze lavendelfarm doet goede zaken vooral ook omdat lavendelolie een bekende olie is.'

Vast parfum

Van Kooten heeft na de opleiding op Nijenrode jarenlang in de internationale verkoop gezeten voor een bedrijf dat grondstoffen verhandelde en was daarna directeur van dat bedrijf voor een vestiging in Amerika. Op de vraag waarom hij met het samenstellen van parfums is begonnen, vertelt hij: *'Ik kook graag en maakte als hobby voor mijn vrouw en vrienden en kennissen een parfum.'* Naast activiteiten in exportbevordering voor derden, bestaat hij van zijn beroep als geuradviseur. Een geheel nieuw produkt is een vast parfum verpakt in gepolijste tinnen doosjes. Het idee hiervoor heeft Van Kooten gekregen in een museum. Deze parfums werden ook gebruikt in de oude Egyptische graven. De drager was geen alcohol, maar was. Van Kooten heeft nu verschillende vaste parfums ontworpen. Deze tinnen doosjes met een vast parfum kunnen als relatiegeschenk dienen. Op het dekseltje bevindt zich een keramisch steentje, waarop ook het logo van een bedrijf aangebracht kan worden. Hiervoor bestaat inmiddels belangstelling. *'Waar ligt de grens van lekker ruiken en stinken? Daar kan ik geen antwoord op geven want dat is persoonlijk. Bijvoorbeeld: In de Arabische wereld waar parfums veel meer geaccepteerd zijn dan in de Westerse wereld, kent men reukstoffen die hier niet gewaardeerd worden. Je kunt het vergelijken met voedsel, de een houdt van snert de ander van nasi. Ik werd onlangs gebeld door een fabrikant uit India die een soort wierookstokjes maakt. Hij gebruikt voor de geur hiervan een aantal oliën, maar kan er geen export naar Europa mee opbouwen, omdat deze geur in Europa niet aanspreekt. Ik zal dit voor hem bekijken, nadat ik monster van zijn grondstoffen heb ontvangen en vervolgens proberen met zijn grondstoffen een geur te maken naar Europese smaak.'*

Landschapsgeuren

Volgens Bert van Kooten hebben landschappen geuren. *'Een bos ruikt heel anders dan een weiland. De grond is ook heel bepalend. Een veenplas bv. heeft een heel specifieke geur. De temperatuur heeft ook veel invloed. Op een warme zomerse dag is er veel meer geur in de atmosfeer dan 's winters. Ik ben er heilig van overtuigd dat Noord-Nederland anders ruikt dan Zuid-Nederland. Maar met een mestuitrijdag kun je beter een dag vrij nemen.'*